

Sygn. akt II USK 67/21

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku K. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa 430/17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
[...] Oddział w W. na rzecz K. S. 240 zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 22 stycznia 2019 r. oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 10 stycznia 2017 r., który zmienił decyzję pozwanego z 4 maja 2016 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy K. S. prawo do emerytury od 1 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez okres uprawniający do wcześniejszej emerytury (15 lat). Do wymaganego stażu emerytalnego (25 lat) zaliczył ubezpieczonemu okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 lutego 1972 r. do 7 kwietnia 1975 r. Sąd

Apelacyjny potwierdził ustalenia Sądu Okręgowego, w szczególności, że wnioskodawca w spornym okresie od 14 lutego 1972 r. do 7 kwietnia 1975 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w R. Praca ta nie była jedynie doraźną pomocą, a stałym wykonywaniem wszelkich czynności niezbędnych przy prowadzeniu gospodarstwa, zarówno z zakresu prac polowych, jak i hodowli zwierząt. Odwołujący się wykonywał te czynności stale w wymiarze przynajmniej 4 godzin dziennie. Tylko przez część spornego okresu - do 20 czerwca 1973 r. odwołujący się uczęszczał do Szkoły Przysposobienia Rolniczego w R. Nauka nie kolidowała z pracą w gospodarstwie. Po jej ukończeniu od 21 czerwca 1973 r. do 7 kwietnia 1975 r. wnioskodawca nie podjął zatrudnienia, mieszkał z rodzicami i pracował tylko w gospodarstwie rolnym. Pracę zawodową rozpoczął dopiero 8 kwietnia 1975 r. w SKR. Służba wojskowa ubezpieczonego i wypadek matki spowodowałyby, że rodzice zdecydowali się na sprzedaż gospodarstwa rolnego w 1977 r.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie: 1) art. 184 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 3, art. 116 ust. 5, art. 117 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 63 ust. 2 ustawy z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, polegające na przyjęciu, że przepisy te zezwalają na nabycie prawa do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 184 ust. 1 ustawy poprzez uzupełnienie stażu pracy okresami pracy w gospodarstwie rolnym rodziców (lata 1972-1975) w sytuacji, gdy gospodarstwo rolne w tym okresie było własnością osób trzecich; 2) art. 231 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 244 k.p.c., art. 247 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 385 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie domniemania, nieuwzględnienie dokumentu urzędowego i nie ustosunkowanie się do całości materiału dowodowego; art. 390 k.p.c. wobec powstania zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości prawne.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na potrzebie wykładni przepisów art. 184 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez uzupełnienie stażu pracy (22 lata 9

m-cy 10 dni) okresem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16- roku życia w wymiarze 3 lat 1 m-ca 21 dni w sytuacji, gdy stan prawny gospodarstwa budzi wątpliwości, zaś świadczenie pracy na rzecz gospodarstwa o powierzchni 2,21 ha nie wymaga stałej pracy w wymiarze przekraczającym 4 godziny dziennie, a ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”.

W odpowiedzi wnioskodawca wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu. Skarżący we wniosku jednocześnie odwołuje się do trzech podstaw przedsądu, co nie jest prawidłowe, gdyż są to różne podstawy ze względu na swe funkcje i znaczenie. Ustawodawca wyraźnie rozróżnia istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), od kwalifikowanej potrzeby wykładni przepisów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Przedmiotem zainteresowania pierwszej i drugiej podstawy przedsądu są kwestie uniwersalne o ważkim znaczeniu dla systemu lub dziedziny prawa. Natomiast tylko ostatnia podstawa przedsądu (jako jedyna) ma na uwadze interes skarżącego w przyjęciu skargi do rozpoznania.

Skarżący jedynie hasłowo odwołuje się do istotnego zagadnienia prawnego, gdyż takie zagadnienie nie zostało sformułowane.

Zagadnienie w koniunkcji łączone jest z potrzebą wykładni prawa co również nie jest uprawnione, albowiem wskazane we wniosku przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach – art. 10 ust. 1 pkt 3, art. 184 ust. 1 pkt 2 - nie są nowe. Mają już swoją wykładnię w orzecznictwie, które nie jest małe. Wielość orzeczeń nie wynika z rozbieżności w orzecznictwie (skarżący rozbieżności nie wskazuje), lecz z różnych stanów faktycznych, do których przepisy te mają zastosowanie. Wniosek nie wykazuje też kwalifikowanej potrzeby wykładni tych przepisów, czyli wynikającej z poważnych wątpliwości w wykładni (zwłaszcza na tle wielu orzeczeń Sądu Najwyższego, które przywołuje w uzasadnieniu skargi).

Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że wniosek nie przedstawia zasadnych podstaw przysądu, które mają na uwadze regulacje art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Oceny powyższej nie zmienia uzupełnienie wniosku w piśmie z 21 października 2020 r. Pytanie o kryteria decydujące o uznaniu pracy w gospodarstwie rolnym znajduje odpowiedź w dotychczasowym orzecznictwie. Wymaga się pracy przez minimum 4 godziny dziennie (z ostatnich zob. choćby wyroki Sądu Najwyższego z 8 października 2020 r., III UK 158/19 i 12 kwietnia 2018 r., II UK 37/17 i dalsze powołane w nich orzeczenia). Co do statusu, to wystarcza posiadanie gospodarstwa rolnego przez rodziców ubezpieczonego. Art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach nie wymaga areалу większego niż norma minimalna dla gospodarstwa rolnego. Znaczenie ma faktyczna praca w gospodarstwie rolnym. Na istotne zagadnienie prawne nie składają się oceny skarżącego dotyczące wykładni prawa. Stosowanie prawa należy do sądów powszechnych, które samodzielnie ustalają stany faktyczne i suwerennie stosują prawo materialne. Akcentowana przez skarżącego potrzeba ścisłej wykładni przepisów prawa ubezpieczeń społecznych jest uzasadniona, jednak w granicach samego prawa materialnego.

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skargę wnosi się od prawomocnego wyroku i na etapie przysądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Nie zastępują zatem podstaw przysądu ani ich uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dlatego skarżący we wniosku o przyjęcie skargi powinien samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżący we wniosku tego nie czyni. Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy tak jak Sąd powszechny. Chodzi o to, że podstawa przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może być oparta na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Granicę ustaleń stanu faktycznego dla Sądu Najwyższego stanowi postępowanie przed sądem powszechnym zakończone prawomocnym wyrokiem. Wynika to z

ograniczeń przyjętych w art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Nie można więc oceniać zarzutów skarżącego z pominięciem ustaleń Sądu powszechnego, że rodzice ubezpieczonego posiadali i prowadzili gospodarstwo rolne o określonym arealnym oraz że pracował on w tym gospodarstwie, co nie jest sprzeczne z ustaleniem, że ukończył szkołę przysposobienia rolniczego, po której nie podjął zatrudnienia, lecz nadal pracował w gospodarstwie rodziców. Innymi słowy wniosek o przyjęcie skargi nie podważa ustaleń stanu faktycznego i jego oceny materialnej.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.